

R. Gornik

Molke

Ne sprašuj me, ne sprašuj.
Zapri oči.
Misliš, da oledeneli
se tolmun zbudi?

Eno staro pesem znam,
zapeti se bojim.
Daj, da nemo v času zlem
v smrt počasi tlim.

Marij Skalan

Preteklost moja...

Preteklost moja, Bog te milo sodi
in hvala ti za dobro in za zlo!
Oboje je minilo in prešlo
in daleč, daleč že za mano hodi.

Četudi bi se znova povrnila
odeta v rožni cvet in sončni žar,
bi vljudno ti dejal nikar, nikar,
le tam ostani, kjer doslej si bila!

Da še enkrat bi moral prehoditi
vso pot do tu, o hvala za ta sen;
dovolj sem bičan bil, dovolj tepen
in rajši tja grem, kamor moram iti.

Samo naprej korak mi sili vdano,
ker mika nebosklon ga le zastrt,
čeprav na koncu tiho čaka smrt,
da vodi dalje v končno ga neznano.

Frišel bo dan...

Frišel bo dan, ko se moj čas izteče,
ko mi nemirno srce neha biti
in moral tiho tjakaj bom oditi,
kjer bol ne žge in rana več ne peče.

Krog mene plamenele bodo sveče,
oči pa več ne bodo žgali svete,
motili misli ne naklepi skriti
in ne strahovi, kaj kedo poreče.

A duša spokojena se spojila
z veseljstva blaženo bo harmonijo
in pela z njo sozvočno melodijo.

V brezkrainih sferah večno bo krožila
brez časa, teže, spon in bolečine,
ker s smrtjo vse, kar tu je, večno mine.

Ljubezni vse...

Ljubezni vse, kar v meni jih je vzknilo,
prešle so kakor rosa, ki popije
jo solnce, kadar v cvetno plan posije,
ko da nikdar, nikoli ni jih bilo.

Za njimi moje srce ni tožilo,
jokalo ni na grobu, ki jih krije,
morda samo v prečute se noči je
po njih kedaj bleščanje utrnilo.

Le čustvo, ki s teboj me druží v eno
in s tisočerimi vezmi prepleta
src najinih najgloblje korenine —

v trpljenju utrjeno, v gorju kaleno —
ostalo bo, ko pesem neizpeta,
ki v smrti le konča se in premine.

Tri želje

O biti kakor vetra nežni dih,
ki dvigne iz življenja se nesmrtnega
tja do neba pokojnega, večernega,
kjer kakor pesem izgubi se tih!

In biti kakor zvezd neskončna luč,
ki pade iz daljav neba brezbrežnega
do srca lepe žene, najbolj nežnega,
in vanj mu pot odpré ljubezni ključ!

In biti večni, kot je večni čas,
ki se rodil je v uri vzhoda sônčnega,
in v njem ni nič minljivega, ne kônčnega,
čeprav nam v smrti kaže svoj obraz!

Gotamo Buddha

(Iz „Pati resnice“; Indija okr. 500 pr. Kr.)

Ne živi skupaj z dragimi,
prav kakor tudi ne z nedragimi:
ločen biti od dragih je bolešt,
bolešt je biti združen z nedragimi.

Zato ne veži se na drago,
ljubljeni pustiti je tako hudo!
Nobena vez tostranstva ne veže njega,
ki nič mu drago ni niti nedrago.

Iz dragega poganja žalost,
iz ljubega poganja strah:
kdor se je odrekel ljubemu,
ne pozna žalosti in ne strahu.

Iz veselja poganja žalost,
iz veselja poganja strah:
kdor je odrešen veselja,
ne pozna žalosti in ne strahu.

Iz sle poganja žalost,
iz sle poganja strah:
kdor je odrešen sle,
ne pozna žalosti in ne strahu.

Iz strasti poganja žalost,
iz strasti poganja strah:
kdor rešen je strasti,
ne pozna žalosti in ne strahu.

Iz življenja gona klije žalost,
iz življenja gona klije strah:
kdor rešen je življenja gona,
ne pozna žalosti in ne strahu.

Leopold Stanek

Školjka

(Wordsworth, 1770 — 1850)

Nekoč sem videl otroka
— stanoval je daleč v notranjosti dežele —,
ki si je školjko držal na uho,
nem od radovednosti; napeto je prisluškoval
in kmalu je veselje obsvetlilo njegov obraz.
Iz školjkinih zavojev prihajalo je namreč
šumenje rahlo, ki je skrivnostno spominjalo
na staro domovino — morje.
Enaka školjka je vesolje
ušesu vere; ne dvomim,
da si že marsikdaj sprejel
prav jasno vest nevidnega Božanstva,
od oseke, plime in večno velike Moči;
in od notranjega miru, ki biva v srcu
brezkončnega gibanja.

Leopold Stanek

Ljubavna pesem

(iz „Razvezanega Prometeja“, 1819)

Azija: O sladka je ljubezen vsaka,
sprejeta kakor darovana.
In kakor luč vseobča je ljubezen,
v njej črv enak je Bogu.
Presrečni so kot jaz sedaj,
ki morejo jo dati,
a srečnejši, ki čutijo globoko jo
po dolgotrajnih mukah
kot naj jo kmalu jaz!

Prometejeva podoba se prikaže:
Ti si življenje življenja!
Otrok luči! Tvoji udi bleščijo
skoz gube bele obleke
kot jutrnji žarki blestijo
skozi oblak, preden ga razdele.

Azija: Moja duša, čoln čarobni,
plava kot labod v spanju
po valovih tvoje pesmi.
Tvoja kakor angel mirno
vodi mi krmilo skoz valove.
Poln vsemir je sladkega zvenenja...

A midva jadrava v daljo
brez poti in zvezd,
vodi naju sladki duh glasov,
dokler ti, najlepši moj sopotnik,
ne pripelješ ladje
na cvetoči otok mojih želj...

Shelley - Leopold Stonek

Slovo

V zraku krik je divjih zdaj gosi,
ki na sončni, daljni jug lete —
kam so zastrmele se oči,
kam nemirno ti želi srce?

Mrzel veter veje čez polje,
listi v zraku in na vlažnih tleh,
s krikom senca preko tebe gre,
kakor da pozabil si na smeh.

Vem, minula sončna je pomlad,
prazne, gole moje so roke
kakor da med nama je prepad,
v daljo k drugi misli ti hite...

Pojdi z letom divjih teh gosi,
pojdi, dragi, z vetrom čez polje,
pojdi, kamor ti oko strmi,
pojdi, kamor si želi srce!

Čas tke

Iz dni, minut in hipov
nevidni mojster neutrudno tke
svoj brezoblični prt —
čas.

Skloni se k meni
v tej žalostni uri —
Glej, kako s prsti koščeni
prebira minute in dni
mojster neutrudni —
čas.

Bo stkal ornament —
zlato rumen ornament na mrtvaški prt,
da z njim pregrnila bom
srca najglobljo boleost?

O ljubezni

LA FONTAINE:

V ljubezni je vse skrivnost:
njene puščice, njen tul za puščice, njena
plamenica, njeno detinstvo;
te vednosti ni mogoče izčrpati v enem
dnevu.

BUFFON:

Ljubezen! Hrepenenje, v nas globoko vro-
jeno! Duša narave;
Neizčrpno počelo naše biti, najvišja sila, ki
vse lahko stori,
in ki se ji nič ne more upirati, ki vse vznemirja,
vse oživlja,
in vse obnavlja! Božanski plamen, kal več-
nosti, ki vse oplaja
z dihom življenja. Dragoceno čustvo, ki
edino more omečiti divja
in ledena srca, s tem da jih prežari s svojo
sladko toploto!...
Edinstven ploden vrelec vseh naslad, vseh
strasti!
Ljubezen! kako te ne bi pobožili?

MUSSET:

O ljubezen, počelo sveta! Dragoceni pla-
men, na katerega vsa narava nenehoma
pazi kakor nemirna vestalka v božjem sve-
tišču!

HUGO:

Ljubiti pomeni imeti v rokah
nit za vse preizkušnje,
plamenico za vsa pota,
čašo za zajemanje v vseh rekah.

HUGO:

Ljubezen vzbuja sanje, slo po življenju in
vero,
ona razgreva srce,
ima žarek več kakor slava,
in ta žarek je sreča.

BATAILLE:

Ljubezen. — Za nekatere prečisti izliv
svetlobe,
za druge temna dobrota sence.

BATAILLE:

Ljubezen je samo krik upora proti praznoti
življenja.

LA ROCHEFOUCAULD:

Težko je določiti pojem ljubezni: edino to-
liko lahko rečemo o njej, da je v bistvu
strast po vladanju; v duhu je sočustvova-
nje, a v telesu je samo skrito in nežno po-
želenje po posedovanju tega, kar ljubimo,
po mnogo skrivnostih.

DE LENCLOS:

Ljubezen je zanos; uživajmo ga, ne da bi
hoteli spoznati mičnost, ki nas zabava in
zavaja. Razčlenjenje ljubezni pomeni, da
hočemo biti ozdravljeni od nje. Psiha jo je
izgubila, ker jo je hotela spoznati.

TINAYRE:

Ljubezen je sladkost življenja.

DESCARTES:

Ljubezen je ganutje duše, ki ga povzroči
duh, ki hoče, da se svojevoljno združi s
predmeti, ki se mu zdijo prikladni.

SUARES:

Ljubezen je najvišje hrepenenje, ki ga so-
doživljanje prenovi in srce razživi.

Ljubezen se pojavi in se vas dojmi.
Drhtenje veseljstva spreleti vaš mozeg;
ljubezen je trepet poželenja.

SAINTE-BEUVE:

Ljubezen dveh bitij na tem svetu ni pogosto
nič drugega kakor predpravica zadajati
drug drugemu največje trpljenje.

SANDEAU:

Bral sem nekje, da je ljubezen prvo poglavje vélike knjige o nehvaležnosti.

MONTAIGNE:

Če torej pustim knjige ob strani in govorim bolj snovno in enostavno, vidim, da ni končno ljubezen nič drugega, kakor žeja po uživanju ljubljene osebe, niti ni Venus kaj drugega kot ugodje.

COULANGHEON:

Ljubezen je samo želja po sladostrastju. Sladostrastje je samo vonjava. Ko jo vdihneš, te upijani. Ali je opojnost kaj več kakor prvo razočaranje?

BATTAILE:

○ lakota po drugih, čudna lakota, ki preži na nas kot volk
na križpotju hrepenenja! Usodna lakota, lov ginjenega ali divjega
ljudožrca, ki pase pogled po divjačini, srep in sestradan pogled,
ki ga zapičt na črtev, katero je izbral...
○ hrepenenje po spoznanju, ti si na dnu vse ljubezni —,
mračen obraz lakotel

CHAMPFOURT:

Ljubezen, kakor jo zapašaš v družbi, ni drugega kot izmena dveh domišljij in stik dveh kož-povrhnic.

BALZAC:

Ljubezen ni morda nič drugega kakor spoznanje ugodja.

SAND:

Ljubezen je sreča, ki jo dajemo drug drugemu.

BOUFFLERS:

Ljubezen je sebičnost v dveh osebah.

LA ROCHEFOUCAULD:

Ljubezen je samo ene vrste, toda ima tisoč različnih posnetkov.

BALZAC:

Ljubezen je ponarejevalec denarja, ki neprestano izpreminja bakrene kovance v zlatnike, a ki večkrat tudi premenja te zlatnike v drobiž.

(ARABSKI SPEV):

Ljubezen prične s čustvom, ki razvname srce ljubimca,
in ki ga nato umori, razbito igračo.

Ljubezen se rodi na en sam pogled, z enim samim stavkom,
in ta prva iskra je prav tako razkrajajoča kot ogenj.
Ko pa je ogenj enkrat vžgan, ali ne upepeli vsega gozda?

Ljubezen je najprej pogled;
potem nasmeh;
beseda;
obljuba;
srečanje.

AZIJSKI SPEV:

Ljubezen je najlepše izžarevanje Alaňovo na zemlji,
kajti čeprav so njeni sladostrastni gibi zelo kratki, obsega vsak
izmed njih vso večnost.

VOLTAIRE:

Ljubezen je od vseh strasti najmočnejša, kajti ona napade istočasno glavo, srce in telo.

ZOLA:

Ljubezen je življenjski čudež,
opojen vonj, ki slajša grenkobo morečih dni.

ZOLA:

Poznam najvišje ljubezni s tako bleščečim sijajem, da zatemnijo sonce.

LA ROCHEFOUCAULD:

Z resnično ljubeznijo je kakor s prikazovanjem duhov: vsi govorijo o njej, toda malokdo jo je videl.